

FENOMENUL CORUPȚIEI ȘI POLITICI ANTICORUPȚIE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Mariana FROSINEAC

The aim of the research is to investigate the phenomenon of corruption and to analyze the impact of anti-corruption instruments on the development of the national integrity system. This bachelor thesis is a complex study combining the international experience of some states in the region and the Republic of Moldova in the field of strengthening the mechanism for preventing and combating corruption.

Fenomenul corupției nu reprezintă ceva nou pentru societatea umană. Acest fenomen, contrar spiritului uman, este atestat din cele mai vechi timpuri, odată cu apariția primelor forme de organizare socială. Putem menționa că din rândul marilor provocări cu care se confruntă societatea umană azi, un loc privilegiat este ocupat de fenomenul corupției și de impactul acestuia asupra statului de drept [2, p.14]. Pe plan internațional, cel mai relevant indicator care reflectă imaginea unui stat la capitolul corupției este *Indicele de Percepție a Corupției*, calculat de organizația Transparency International. *Indicele Percepției Corupției* pentru anul 2018 arată că eforturile anticorupție au stagnat în majoritatea țărilor. Incapacitatea cronică a majorității țărilor de a controla eficient corupția este un factor care duce la criza democrației în lume. Astfel, preocuparea majorității statelor față de fenomenul corupției s-a intensificat sensibil în ultima perioadă, mai ales în condițiile internaționalizării acestui fenomen, ceea ce s-a reflectat și în adoptarea în acest sens a mai multor acte normative și documente cu caracter internațional. La nivel național, fenomenul corupției este tot mai des invocat în agenda publică și politică din Republica Moldova, drept un factor major, care denaturează transformarea și parcursul democratic al statului. Lupta împotriva corupției și eficiența politicilor anticorupție continuă să rămână una dintre cele mai actuale probleme, dacă ținem cont de „furtul miliardului”, caracterizat de mulți economiști, politicieni, analiști drept furtul secolului [3].

Lucrarea a avut drept scop investigarea fenomenului corupției și analiza impactului instrumentelor anticorupție asupra dezvoltării sistemului național de integritate. Cadrul legal autohton a parcurs o cale

lungă și anevoioasă în procesul de creare a unui sistem național de integritate, transparență și responsabilitate. Lupta împotriva corupției în Republica Moldova se intensifică și ia amploare în contextul procesului de asociere la Uniunea Europeană și aderarea la Grupul de State împotriva Corupției, ceea ce a impus armonizarea și aplicarea eficientă a mecanismelor de prevenire și combatere a fenomenului corupției [4].

Cadrul normativ anticorupție poate fi divizat în segmentul actelor normative internaționale, la care Republica Moldova a aderat, și în actele normative naționale. Cadrul legislativ național pe domeniul anticorupției conține, atât prevederi de prevenire, cât și prevederi de sancționare, inclusiv punerea în aplicare a sancțiunilor. Principalul document strategic de planificare în domeniul prevenirii corupției este *Strategia Națională Anticorupție*. Republica Moldova are o succesiune de documente privind *Strategia Anticorupție* și *Planul de acțiuni*, începând cu anul 2004. *Strategia Națională de Integritate și Anticorupție* pentru anii 2017-2020 este cea de-a treia strategie implementată la nivel național în domeniul anticorupție pentru perioada 2017-2020 și are drept scop „Integritate în loc de corupție”, axându-se pe valorificarea efectivă a cadrului normativ în vigoare, precum și neconsolidarea instituțională a mecanismelor de prevenire și combatere a corupției [1].

Cadrul instituțional național implică un spectru variat de instituții publice, al căror obiectiv este de a asigura climatul de integritate, a promova și a aplica măsuri eficiente anticorupție. În principiu, toate autoritățile publice naționale, atât centrale, cât și locale, sunt obligate, în temeiul *Legii integrității*, să respecte și să aplice în activitatea lor măsurile de asigurare a integrității. Totuși, rolul central pe terenul promovării și aplicării măsurilor anticorupție preventive îl joacă trei instituții: *Centrul Național Anticorupție*; *Autoritatea Națională de Integritate* și *Procuratura Anticorupție*.

Evoluția în procesul prevenirii și combaterii corupției în Republica Moldova trebuie privită prin prisma influenței și rezultatelor pe care le au mecanismele constituite la nivelul statului național. Pentru a evalua eficiența și impactul politicilor și acțiunilor anticorupție în Republica Moldova, am realizat un studiu practic și sociologic.

Pornind de la ideea că organizațiile neguvernamentale sunt antrenate activ în prevenirea și combaterea corupției prin formularea,

promovarea și implementarea diverselor activități anticorupție, realizarea unor măsuri organizatorice și practice concrete chemate de a contribui la dezvoltarea cooperării cu organele guvernamentale, am realizat un interviu cu experți din societatea civilă, pentru a determina opinia lor în ceea ce privește politicile anticorupție. Interveniurile realizate cu experții din cadrul *Centrului de Analiză și Prevenire a Corupției și Transparency International Moldova* scot în evidență amploarea corupției în anumite domenii de activitate, cauzele corupției, eficiența acțiunilor anticorupție, impedimentele aplicării instrumentelor anticorupție, implementarea Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017-2020. Drept concluzie generală în urma interviuării, am stabilit că Republica Moldova este un stat cu politici complexe în ceea ce privește lupta împotriva corupției, problema cea mai mare fiind corupția politică, corupția mare, iar lipsa unei voințe politice determinate de a combate corupția constituie unul dintre cele mai grave impedimente în procesul de aplicare corectă a mecanismelor anticorupție.

Sondajele de opinie publică relevă că societatea consideră lupta împotriva corupției una dintre cele mai importante sarcini care stau în fața Republicii Moldova, pe lângă dezvoltarea economiei, ridicarea nivelului de trai și întărirea ordinii în țară, iar majoritatea cetățenilor mai consideră că eforturile de prevenire și combatere a fenomenului corupției sunt neînsemnate.

Politica și cadrul legal cu privire la anticorupție în Republica Moldova au făcut obiectul monitorizării, în primul rând, de către Grupul Statelor împotriva Corupției al Consiliului Europei (GRECO). Recomandările GRECO pentru Republica Moldova au fost implementate într-un ritm lent. Raportul corespunzător celei de a patra runde de evaluare GRECO a subliniat nevoia unei mai bune conformări a membrilor Parlamentului, judecătorilor și procurorilor la normele privind conflictul de interese, incompatibilitățile, declarațiile de interese și declarațiile de venituri și avere.

În concluzie, susținem că în Republica Moldova corupția rămâne una dintre principalele provocări în calea dezvoltării și investițiilor, care afectează toate domeniile societății, în pofida progreselor succesive ale politicilor anticorupție. Deși Republica Moldova deține

majoritatea componentelor formale ale unei arhitecturi anticorupție solide, inclusiv instituții însărcinate cu politicile și legislația anticorupție, precum și instituții responsabile de prevenirea și combaterea corupției, ceea ce îi lipsește cu adevărat statului este o voință politică puternic determinată în a începe adevărata luptă împotriva corupției.

Referințe:

1. HOTĂRÂREA Parlamentului nr. 56 din 30.03.2017 privind aprobarea Strategiei naționale de integritate și anticorupție pentru anii 2017–2020. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 216-228 din 30.06.2017.
2. CUȘNIR, V. *Corupția: reglementări de drept, activități de prevenire și combatere: Monografie*. Partea I. Chișinău: Academia de Poliție „Ștefan cel Mare”, 1999. 155 p.
3. GAȚCAN, I. *Corupția ca fenomen social și mecanisme anticorupție. Cazul Republicii Moldova / Autoreferat al tezei de doctor în sociologie*. Chișinău, 2015.
4. PROHNIȚCHI, E., KALUGHIN, M., PÎRNAV, V. *Consolidarea sistemului de integritate din Republica Moldova*. Chișinău, 2017. Disponibil: http://ipp.md/wpcontent/uploads/2017/10/Cadru_integritate.pdf [accesat 07.04.2019].

Recomandat

Natalia PUTINA, dr., lector univ.